

SPRAVODAJKA

Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV

SPRÁVA O ČINNOSTI

ASOCIÁCIE SLOVENSKÝCH GEOMORFOLÓGOV PRI SAV ZA ROK 2009

ASG pri SAV má za sebou rok 2009, bohatý na množstvo aktivít a zaujímavých udalostí. Bol to prvý rok, kedy výkonný výbor pracoval v novom zložení, ktoré vzišlo z hlasovania Valného zhromaždenia v októbri 2008 v Bešeňovej. Pod vedením nového predsedu asociácie M. Lehotského sa uskutočnilo jedno zasadnutie výboru (v novembri). Asociácia sa ako spoluorganizátor podieľala na príprave dvoch podujatí. Prvým bola medzinárodná konferencia *Geoecological Problems of High Mountains* (Tatranská Lomnica, 15.–18. september 2009), druhým 7. vedecká konferencia „Výskum, využívanie a ochrana jaskýň“ (Smolenice, 10. –

13. november 2009). O oboch viac v osobitných správach.

Členovia ASG pri SAV sa okrem toho aktívne zúčastnili viacerých zahraničných aj domácich vedeckých konferencií. Peknou tradíciou sa stala bohatá účasť slovenských geomorfológov na výročnej konferencii České asociácie geomorfológů (ČAG). Konferencia *Stav geomorfologických výzkumů v roce 2009* sa tentoraz konala v malebnom prostredí Šumavy, v mestečku Kašperské Hory (15. – 17. apríl 2009) a bola opäť milou príležitosťou stretnúť priateľov a kolegov z Českej republiky, Poľska i niektorých ďalších krajín. Počas konferencie bol za nového predsedu ČAG zvolený doc. RNDr. Jan Hradecký, Ph.D. z Ostravskej Univerzity.

V dňoch 13. – 16. augusta 2009 sa Bratislava na chvíľu stala centrom európskej geografie. Uskutočnil sa tu totiž druhý kongres európskej asociácie geografických spoločností – EUGEO. Medzi viac ako stovkou geografov z 25 (niekoľko) európskych krajín sa nestratili ani geomorfológovia, ktorým bola vyhradená jedna sekcia v rámci rokovania kongresu. Slovenskú geomorfológiu svojimi príspevkami reprezentovali Alexandra Benová, Alžbeta Medveďová a Ján Novotný.

Z celosvetového hľadiska bola najvýznamnejšou akciou roku 2009 7. medzinárodná konferencia IAG – *Geomorphology 2009*, ktorá sa konala v ďalekej Austrálii, v Melbourne, 6.–11. júla 2009. ASG pri SAV je členom tejto organizácie, zastrešujúcej geomorfológov z celého sveta. Slovenskú geomorfológiu na podujatí reprezentoval predseda ASG pri SAV RNDr. Milan Lehotský, CSc. Viac sa dočítate v jeho správe.

Za jednu z najvýznamnejších celoročných aktivít asociácie možno považovať vydávanie časopisu *Geomorphologia Slovaca et Bohemi-*

Obr. 1 Exkurzia v rámci konferencie *Stav geomorfologických výzkumů v roce 2009* – lokalita Obří hrad (foto: J. Novotný)

ca. V priebehu roka 2009 boli dokončené dve čísla za rok 2008 a následne pokračovala príprava dvoch čísel za rok 2009, pričom prvé bolo na internete publikované v novembri. Počas tohto obdobia prebiehala intenzívna diskusia v rámci redakčnej rady o budúcnosti časopisu. Vzhľadom na situáciu v Českej republike, kde došlo k zmenám kritérií hodnotenia vedeckých výstupov, majú českí kolegovia malú motiváciu publikovať v tomto časopise. V rámci redakčnej rady sa preto hľadali riešenia, ktoré by prispeli k zvýšeniu kvality časopisu. Od roku 2010 bude redakčná rada pôsobiť v novom zložení, sprísni sa proces posudzovania príspevkov a prevažná časť článkov by mala byť publikovaná v anglickom jazyku. Víziou je zaradiť časopis do databázy SCOPUS. Všetko o časopise *Geomorphologia Slovaca et Bohemica* nájdete aj na adrese: <http://www.asg.sav.sk/gfsb/home/index.php>.

Výkonný výbor sa na svojom novembrovom zasadnutí zaoberal aj plánmi do budúcnosti a možnosťami ešte viac oživiť činnosť asociácie. V roku 2009 bola dokončená digitalizácia mapy geomorfologického členenia SR. Ide o spresnenú verziu mapy Mazúra a Lukniša. Práca na digitalizácii tejto mapy poukázala na potrebu vytvorenia novej mapy regionálneho geomorfologického členenia Slovenska, ktorá by reflektovala najnovšie poznatky o vývoji a geologickej a tektonickej stavbe Západných Karpát. Otvára sa teda možnosť spolupracovať na vytvorení nového členenia v rámci celej asociácie. Ďalšou možnosťou je organizácia prednášok a terénnych exkurzií.

Po finančnej stránke bola ASG pri SAV v roku 2009 v nasledovnej situácii. K 1. januáru 2009 bol stav na účte 2 077,94 EUR. Celkovú bilanciu príjmov a výdavkov zobrazuje nasledujúca tabuľka:

Príjmy	
členské	183
dotácie	300
konferencia	975
iné	18,07
Spolu	1476,07
Výdavky	
zásoby	752,56
služby	1388,1
iné	283,41
spolu	2424,07
Rozdiel	-948

Príjmy sme mali z výberu konferenčných poplatkov, z členského a z dotácie od Rady slovenských vedeckých spoločností pri SAV. Dotácia bola poskytnutá vo výške 130 EUR na vydanie *Spravodajcu*, 70 EUR na réžiu a 100 EUR na preplatenie členského v medzinárodnej geomorfologickej asociácii. Okrem toho boli príjmy tvorené aj bankovými úrokmi a ziskom z distribúcie časopisu do Českej republiky.

Cez účtovníctvo ASG pri SAV išla menšia časť financovania konferencie v Tatranskej Lomnici, keďže sme umožnili účastníkom zo Slovenska zaplatiť vložné v eurách na náš účet. Väčšia časť financovania išla cez účet našich poľských kolegov. Výdavky zo strany ASG pri SAV boli nasledovné: preplatenie nákladov slovenským členom organizačného výboru – 291,18 EUR; príprava konferenčných materiálov – 260,20 EUR; prenájom konferenčných priestorov – 250 EUR; doprava na exkurzii – 129,66 EUR a občerstvenie na exkurzii – 26,26 EUR. Celkové výdavky na konferenciu predstavovali 957,30 EUR, čo pri príjmoch z vložného 975 EUR predstavuje zisk 17,70 EUR.

Ďalšie výdaje pokrývali vydávanie časopisu (vrátane *Spravodajcu*) a ostatnú réžiu spoločnosti. Medzi najvyššie položky možno zaradiť nákup tonerov do tlačiarne (360,65 EUR) a náklady na viazanie časopisu (689,45 EUR). Zo zvyšných položiek bolo najvyššou sumou členské v IAG – 210 EUR, ktoré sme okrem roku 2009 spätne doplatili aj za roky 2007 a 2008.

Celková bilancia je teda záporná, rozdiel príjmov a výdavkov činí 948 EUR. Relatívna strata bola spôsobená najmä tým, že peniaze na vydanie dvoch čísel časopisu *Geomorphologia Slovaca et Bohemica* za rok 2008 sme získali už v predošlom roku, ale použité boli až v roku 2009.

V roku 2010 budeme pokračovať vo vydávaní časopisu *Geomorphologia Slovaca et Bohemica*. Za najvýznamnejšiu akciu možno považovať 6. vedeckú konferenciu Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV – „*Geomorfológia a globálne environmentálne zmeny*“, ktorá sa bude konať v termíne 8. – 11. septembra 2010 v Košiciach, paralelne s 15. Kongresom Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV. O podrobnostiach Vás budeme včas informovať. Z ďalších podujatí dávame do pozornosti výročnú konferenciu ČAG – *Stav geomorfologických výzkumů v roce 2010*, ktorá sa uskutoční v dňoch 11. – 13. mája 2010 v Brannej v Jeseníkoch. Viac informácií o tejto konferencii, ako aj o ďalších aktualitách nájdete na webe našej asociácie na adrese: <http://www.asg.sav.sk/>.

Ján Novotný

7. MEDZINÁRODNÁ GEOMORFOLOGICKÁ KONFERENCIA MELBOURNE, 2009

Po konferenciách v Manchestri (1985), Frakfurte nad Mohanom (1989), Hamiltone (1993), Bologni (1997), Tokiu (2004) a v Zaragoze (2005) sa v austrálskom Melbourne pod záštitou Medzinárodnej asociácie geomorfológov (International Association of Geomorphologists/Association International des Géomorphologues – IAG/AIG) v dňoch 6. až 11. júla 2009 znova zišli geomorfológovia z celého sveta. Organizačne konferenciu zabezpečili Austrálska a Novozélandská geomorfologická skupina a rokovania prebiehali v novovybudovanom Melbournskom kongresovom a výstavnom centre. Ústredná téma „Ancient Landscapes – Modern Perspectives“ naznačila, že jej cieľom bolo, okrem poskytnutia širšej platformy na prezentáciu výsledkov v podobe prednášok a posterov a na ich prediskutovanie v rámci oficiálneho programu i v kuloároch aj zviditeľ-

ňovanie geomorfologickej komunity pri riešení súčasných celospoločenských problémov. Konferencia na dvoch Valných zhromaždeniach a dvoch zasadnutiach Rady národných delegátov IAG/AIG, ktorých som sa zúčastnil, rozhodla činnosť asociácie za obdobie 2005 – 2009 (od 6. konferencie v Zaragoze), riešila organizačné otázky, diskutovalo sa o nových formách podpory mladých geomorfológov a spoločností z menej rozvinutých štátov. Valné zhromaždenie a Rada národných delegátov na svojich zasadnutiach:

1. schválili:
 - Výkonný výbor v zložení:

Prezident:

Prof. Michael CROZIER (Nový Zéland)

Vice-Prezident: Prof. David DUNKERLEY (Austrália)

Obr. 1 Melbourne – pohľad na komplex budov kongresového centra

Obr. 2 Diskusie pri posteroch

Vice-Prezident: Prof. Eric FOUACHE (Francúzsko)

Vice-Prezident: Prof. Piotr MIGOŃ (Poľsko)

Sekretár:

Prof. Morgan DE DAPPER (Belgicko)

Pokladník:

Prof. Francisco GUTIÉRREZ (Španielsko)

Zodpovený za publikačnú činnosť:

Dr. Sunil KUMAR DE (India)

Kooptovaní členovia:

Bianca CARVALHO VIEIRA, PhD (Brazília)

Prof. David HIGGITT (Singapúr)

Prof. Yoshimasa KURASHIGE (Japonsko)

Prof. Lothar SCHROTT (Nemecko/Rakúsko)

Prof. Mauro SOLDATI (Taliansko)

Prof. Xiaoping YANG (Čína)

Prof. Zbigniew ZWOLIŃSKI (Poľsko).

- Výšku členského pre geomorfologické spoločnosti v jednotlivých krajinách,
- činnosť aktuálnych pracovných skupín a novú pracovnú skupinu (Danxia Geomorphology Working Group),
- formy financovania publikačnej činnosti,
- grant pre našu členku Mgr. Alenu Labunovú – Petrvalskú, podporujúci jej účasť na

postgraduálnom kurze v anglickom Windso-re,

- informáciu o príprave regionálnej konferencie v roku 2011 (Adis Abeba) a 8. Medzinárodnej geomorfologickej konferencie v roku 2013 (Paríž),
 - trinásť grantov pre mladých geomorfológov pokrývajúcich ich náklady spojené s účasťou na konferencii.
2. Vymenovali čestných členov asociácie (Olav Slaymaker - Kanada, Takasuke Suzuki - Japonsko, John Chappell – Austrália a Paul Williams – Nový Zeland),
 3. Udelili Tricartovo štipendium pre Biancu Carvalho Vieira, Ph.D. (Brazília).

Odborný program konferencie bol naplnený formou plenárnych prezentácií, v rámci tridsiatich siedmich tém (okruhov), ktorých zasadnutia v niekoľkých prípadoch predstavovali aj zasadnutia pracovných skupín, štyroch predkonferenčných a dvoch pokonferenčných viacdňových exkurzií a piatich jednodňových exkurzií v rámci exkurzného dňa počas konferencie. Súčasťou konferencie bol aj Intenzívny kurz pre mladých geomorfológov.

Prezentácie a posterové boli začlenené do nasledovných konferenčných tém:

1. Pokroky v geochronológii

2. *Eolické procesy a geomorfológia*
 3. *Aplikované geomorfologické mapovanie*
 4. *Biogeomorfológia*
 5. *Geomorfológia pobreží*
 6. *Efekt požiarov na geomorfologické a environmentálne procesy*
 7. *Fluviálna geomorfológia a fluviálne procesy*
 8. *Fungovanie malých povodí v morfoklimatických zónach*
 9. *Geomorfológia a globálne klimatické zmeny*
 10. *Geomorfologické hrozby*
 11. *Geomorfológia a geoarcheológia – vzájomné dopĺňanie*
 12. *Geomorfológia a systém vied o Zemi*
 13. *Geomorfologické impakty vojnových konfliktov*
 14. *Geomorfologicky významné miesta a geoturistika*
 15. *Glaciálna a periglaciálna geomorfológia v otepľujúcom sa svete*
 16. *Globálna kontinentálna paleohydrologia/hydrologia*
 17. *Svahy a svahové procesy*
 18. *Vplyv človeka na reliéf*
 19. *Krasová geomorfológia*
 20. *Degradácia krajiny: adaptácia na klimatické zmeny*
 21. *Konektivita krajiny*
 22. *Krajiny v suchých oblastiach*
 23. *Veľké rieky*
 24. *Modelovanie reliéfu a jeho procesov*
 25. *Planetárna geomorfológia*
 26. *Geomorfológia polárnych oblastí: interakcia ľadovec – permafrost*
 27. *Formovanie reliéfu počas kvartéru—vplyv na súčasné procesy*
 28. *Regolit, pôda a zvetrávanie*
 29. *Manažment riek*
 30. *Bilancia sedimentov*
 31. *Južná pologuľa – geomorfológia Gondwany*
 32. *Tektonika a geomorfológia*
 33. *Pozemné laserové skenovania v geomorfológii*
 34. *Geomorfológia skalných pobreží*
 35. *Geomorfológia trópov*
 36. *Geomorfológia tsunami*
 37. *Geomorfológia sopiek*
- V pléne boli prezentované štyri hlavné referáty súčasných významných geomorfológov, a to:
- Prof. Andrew Goudie (Veľká Británia; v súčasnosti už bývalý prezident IAG/AIG) „**Práve púšte**“
 - Prof. Monique Fort (Francúzsko) „**Himaláje: jedinečné prírodné laboratórium pre geomorfológov**“
 - Prof. Jon Nott (Austrália) „**Politici a geomorfologická nemotornosť**“
 - Prof. John Chappell (Nový Zéland) „**Geomorfológia štítu - novozélandská verzus austrálska obruba**“.
- Na zasadnutiach uvedených tém bolo prednesených dvadsať dva hlavných referátov, okolo tristosedemdesiat referátov a prezentovaných bolo viac ako štyristo posterov. Z existujúcich štrnásť pracovných skupín malo na konferencii zasadnutie desať skupín.
- Asociáciu slovenských geomorfológov, Geografický ústav SAV a Slovensko na kon-

Obr. 3 Výkonný výbor IAG/AIG

Zľava doprava horný rad: Zbigniew Zwoliński, Yoshimasa Kurashige, Bianca Carvalho Vieira, Morgan De Dapper, Michael Crozier, Xiaoping Yang, Piotr Migoń, David Dunkerley. Zľava doprava dolný rad: Francisco Gutiérrez, Sunil Kumar De, Eric Fouache, Mauro Soldati, Lothar Schrott, neprítomný David Higgitt

ferencii reprezentoval autor tohto príspevku. Ako jediný účastník mal na podujatí dve úlohy. Ako radový účastník prezentovať príspevok Lehotský, M., Novotný, J., Szmańda, J. B.: *Modern geomorphological evolution of suburban inter-dike river reach (case study the Danube River in Bratislava – Slovakia)* v účastníkmi najpočetnejšie zastúpenej téme *River management* a ako národný zástupca Slovenska nominovaný výborom ASG pri SAV zúčastniť sa dvoch zasadnutí Valného zhromaždenia a na dvoch zasadnutiach Rady národných delegátov IAG/AIG s právom hlasovania. Výsledky ich rokovaní sme už uviedli vyššie. Okrem toho sa zúčastnil predkonferenčnej týždennej exkurzie *Rivers and Floodplains of Southeastern Australia: From the Late Quaternary to the Present* a jednodňovej exkurzie *Western Port Rivers: Managing the Legacy of Draining the Great Swamp* v rámci exkurzného dňa počas konferencie. Obe exkurzie boli organizačne i obsahovo vynikajúco pripravené a poskytli množstvo informácií o výskume a manažmente riečnych systémov v krajine, kde je tomuto krajinnému fenoménu venovaná mimoriadna pozornosť. Spoločenské povedomie, legislatíva, objem investícií, komplexnosť chápania riečnych systémov a ich manažmentu

pasuje Austráliu s tímami fluvialných geomorfológov a vodohospodárskych inžinierov azda za svetového lídra v tejto oblasti. O prínose účasti na konferencii takéhoto druhu nie je možné pochybovať. Je to jednak reprezentácia Slovenska, našej geomorfológie a Geografického ústavu SAV ako aj jeho oddelenia Fyzickej geografie a geomorfológie, jednak možnosť spoznávať celosvetovú komunitu, diskutovať s účastníkmi „naživo“ a nadväzovať nové kontakty a napokon, a to azda najvýznamnejšie, získavať nové poznatky o metódach, prístupoch a aplikáciách geomorfologického výskumu. V neposlednom rade sú to aj prinesené materiály, a to tri knižné publikácie (exkurzní sprievodcovia z dvoch exkurzií a program konferencie) a CD s abstraktmi, ktoré sú k dispozícii u autora tejto správy. Na záver by som si dovoľil poznamenať, že na konferencii, hoci nie priamo, bola zastúpená aj Česká asociácia geomorfológov (Tomaš Pánek a Jan Hradecký), keď v spoluautorstve v Piotrom Migoňom prezentovali svoj príspevok pod názvom *Geomorphological and geophysical signatures of ancient flowslides, Sudetes Mts, Central Europe*.

Milan Lehotský

MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA

„GEOECOLOGICAL PROBLEMS OF HIGH MOUNTAINS“

V dňoch 15. – 18. augusta sa v Tatranskej Lomnici konala medzinárodná konferencia *Geoecological problems of High Mountains*. Pri jej organizovaní spolupracovali Asociácia poľských geomorfológov, Asociácia slovenských geomorfológov pri SAV a Poľská asociácia pre krajinnú ekológiu. Hlavnou myšlienkou podujatia bolo vytvoriť priestor pre odbornú diskusiu v širšom okruhu záujemcov o problematiku komplexného výskumu a ochrany prírodného prostredia vysokých pohorí. Na konferencii sa teda okrem geomorfológov a geografov zúčastnili aj lesní a krajinní inžinieri, zoológovia a botanici, ako aj odborníci z oblasti klimatológie a hydrológie. Celkovo malo podujatie takmer šesťdesiat účastníkov. Najpočetnejšie zastúpenie mali kolegovia z Poľska (više tridsať), nasledovaní účastníkmi zo Slovenska (dvadsať), z Českej republiky, Rumunska a Bulharska.

Rokovanie konferencie prebiehalo v príjemnom prostredí penziónu Teniscentrum. Prvý deň konferencie boli na programe prednášky v pléne. Odznali tu príspevky venované stavu lesných ekosystémov v Tatrách po veternej kalamite v roku 2004 (P. Fleischer), geoekologic-

kým problémom slovenskej časti Tatier (M. Koreň), stavu geoekológie vysokých pohorí na Slovensku (R. Midriak), ako aj analýze transferu svahových sedimentov vo vysokohorskom prostredí (A. Kotarba), vplyvu extrémnych zrážok na transformáciu reliéfu Západných Tatier (K. Krzemień), definícii vysokých pohorí (P. Migoń), využitiu geoinformatiky pri štúdiu vegetačných stupňov (P. Skawiński, M. Guzik) alebo využitiu vzťahov medzi reliéfom a vegetáciou vo vysokohorskom prostredí (A. Kozłowska, Z. Rączkowska). Večer bola pripravená slávnostná večera. Okrem vynikajúceho jedla, podávaného osobne šéfkuchárom, sa o príjemne strávený čas postarala aj ľudová hudba Jánošík zo Svitú.

Druhý deň konferencie bol venovaný exkurzii, ktorá bola zameraná najmä na sledovanie vplyvu veternej kalamity v roku 2004 na ďalší vývoj ekosystémov. Na výskumnej lokalite pri Vyšných Hágoch, kde prebieha komplexný monitoring, prezentovali výsledky svojho výskumu pracovníci Výskumnej stanice Štátnych lesov TANAP-u. Oboznámili nás so širokým spektrom sledovaných procesov, od zmien chemizmu vzduchu a pôdy, cez prirodzenú obnovu

Obr. 1 Otvorenie konferencie, zľava: Z. Zwoliński – prezident Asociácie poľských geomorfológov, E. Rojan – predsedníčka organizačného výboru, P. Skawiński – riaditeľ Tatrzzańskiego Parku Narodowego, P. Fleischer – vedúci Výskumnej stanice Štátnych lesov TANAPu (foto: V. Falt'an)

lesnej vegetácie, až po zmeny vo výskyte hmyzu a hlodavcov. Poľskí kolegovia prezentovali výsledky svojich prác zameraných na analýzu vplyvu kalamity na morfogenézu územia. Dal-

šou zastávkou exkurzie bolo Štrbské pleso, kde sme boli oboznámení s históriou tohto jazera (M. Koreň) a s monitoringom režimu teplôt povrchových vôd v tatranských jazerách (A. Łaj-

Obr. 2 Exkurzia do územia postihnutého veternou kalamitou (foto: J. Novotný)

Obr. 3 Účastníci konferencie pri Štrbskom plese (foto: E. Rojan)

czak). Večer, po návrate z exkurzie, bol priestor pre prezentáciu posterov. Pestré spektrum príspevkov bolo venované napr. analýze krajinných štruktúr (M. Boltžiar; I. Szumacher), vplyvu vysokohorskej turistiky na eróziu (A. Buchwał et al.; J. Hreško et al.), antropogénnemu vplyvu na chemizmus povrchových a podzemných vôd v poľskej časti Tatier (M. Żelazny et al.), zmenám v smrekových porastoch (A. Kozłowska) alebo zmenám v teplotných podmienkach v poľských Tatrách (E. Zmudzka).

Tretí deň bol vyhradený pre ústne prezentácie. V štyroch blokoch odznelo celkovo dvadsať príspevkov, zameraných na rôzne aspekty štúdia vysokohorského prostredia. Viaceré príspevky boli venované analýze vplyvu spomínanej veternej kalamity na reliéf (J. Míňár, V. Falťan) alebo na fragmentáciu lesnej pokrývky (M. Kopecká), ďalšie sledovali rôzne aspekty geodiverzity a krajinných štruktúr (Z. Zwoliński; P. Jančura et al.). Pozornosť bola venovaná aj manažmentu turistických aktivít a cestovného ruchu vo vysokohorskom prostredí (M. Jod-

łowski; G. Rachlewicz; I. E. Marinescu et al.). Ďalšie príspevky boli zamerané na analýzu klimatických zmien a teplotných pomerov (V. Treml; E. Gachev; J. Zasadni), na sledovanie ústupu horských ľadovcov (R. Midriak; A. Łajczak) a na výskum glaciálneho a periglaciálneho reliéfu (W. Dobiński; P. Kłapyta a M. Křížek). V závere odzneli príspevky z oblasti fluvialnej geomorfológie, sledujúce recentný vývoj tatranských tokov (A. Grešková, M. Lehotský; T. Zielonka et al.; M. Lehotský, J. Novotný).

Posledný deň konferencie mali účastníci možnosť absolvovať exkurziu do vysokohorského prostredia Vysokých Tatier. Úspech podujatia, ktoré sa v takejto podobe uskutočnilo po prvý krát, potvrdil potrebu venovať environmentálne citlivým systém vysokých pohorí osobitnú pozornosť. Dá sa preto očakávať, že podobné stretnutia sa budú konať aj v budúcnosti.

Ján Novotný

7. VEDECKÁ KONFERENCIA „VÝSKUM, VYUŽÍVANIE A OCHRANA JASKÝŇ“

Správa slovenských jaskýň v Liptovskom Mikuláši v spolupráci s Geografickým ústavom SAV v Bratislave a Asociáciou slovenských geomorfológov pri SAV organizovala 7. vedeckú konferenciu „Výskum, využívanie a ochrana jaskýň“, ktorá sa konala v dňoch 10. – 13. novembra 2009 v Kongresovom centre SAV v Smoleniciach.

Na vedeckých konferenciách „Výskum, využívanie a ochrana jaskýň“, ktoré sú jediným, pravidelne organizovaným vedeckým speleologickým podujatím na Slovensku (Mlynky 1997, Demänovská Dolina 1999, Stará Lesná 2001, Tále 2003, Demänovská Dolina 2005, Ždiar 2007), sa prezentujú najnovšie výsledky z geovedného i biologického výskumu, environmentálneho monitorovania a ochrany jaskýň, najmä z územia Slovenska. Hoci v rámci odborného zamerania týchto konferencií sa zdôrazňuje interdisciplinárny a komplexný prístup k výskumu a ochrane jaskýň, väčšina prezentovaných referátov a posterov sa týka problematiky geologického a geomorfologického výskumu krasu a jaskýň.

Odborný program 7. vedeckej konferencie tvorilo tridsaťosem referátov a jedenásť posterov. Keďže konferencia sa konala pri príležitosti 40. výročia založenia Správy slovenských

jaskýň, J. Jakál v úvodnom referáte zhodnotil vývoj slovenského jaskyniarstva za posledných štyridsať rokov.

V rámci referátov s geologickou a geomorfologickou tematikou sa prezentovali výsledky paleomagnetického výskumu jaskynných sedimentov v Slovinsku (P. Pruner, P. Bosák, N. Zupan Hajna, A. Mihevc), rekonštrukcia vývoja Brestovskej jaskyne v Západných Tatrách na základe rádioizotopového datovania sintrov (H. Hercman, M. Gradziński, P. Bella), geomorfologické poznatky o horných častiach jaskyne Skalísty potok vo vzťahu k povrchovému georeliéfu Jasovskej planiny (Z. Hochmuth), závislosti vzniku a vývoja podzemného krasu Jasovskej planiny a Medzevskej pahorkatiny na základe skúmania disjunktívnej tektoniky (M. Zacharov), predpoklady a indicie vývoja hypogénnych jaskýň na Slovensku (P. Bella, Ľ. Gaál, P. Bosák), prejavy gravitačno-tektonických pohybov v okolí jaskyne Driny (J. Stemberk, M. Briestenský), nové poznatky z výskumu kryogénnych jaskynných karbonátov (K. Žák), výskyt guánových minerálov v jaskyniach na Muránskej planine (M. Orvošová, L. Vlček, D. Moravanský, T. Máté), typológia škráp na Kečovskom škrapovom poli v Slovenskom krase (P. Bella, Ľ. Gaál, J. Kilík), nové poznatky

Obr. 1 Úvodná časť konferencie s prednáškou J. Jakála (foto: P. Bella)

Obr. 2 Posterové prezentácie (foto: P. Bella)

o jaskyniach a vývoji Plaveckého krasu (B. Šmída), litológia a štruktúrno-geologická schéma jaskyne Milada na Silickej planine (L. Vlček), morfológiu a genézu závrtov v Malých Karpatoch (B. Šmída), digitálna morfometria

závrto v lokalite Palanta v južnej časti Jasovskej planiny (D. Barabas, M. Gallay, A. Petřivalská), integrovaný prístup ku detekcii kvartérnej tektoniky v Liptovskej kotline na základe analýzy porušenia krehkých štruktúr, asy-

Obr. 3 Účastníci konferencie v jaskyni Deravá skala, Plavecký kras (foto: P. Bella)

metrie riečnych terás a tektonických porúch v travertínoch (I. Pešková, J. Hók, A. Hlavnová-Sklenková), základné východiská pri vymedzovaní geoekologických jednotiek v jaskynnom prostredí (Š. Ratkovský), ako aj integrujúce metodologické a terminologické prístupy klasifikácie jaskýň podľa podmienok a procesov ich vzniku a vývoja (P. Bella).

Formou posterov sa charakterizovala krasová morfológia južnej časti Jasovskej planiny (A. Petrvalská), podali sa hlavné výsledky vedeckej expedície Chimantá – Roraima 2009 do Venezuely (L. Vlček, B. Šmída, R. Aubrecht, Ch. Brewer-Carías, F. Mayoral, T. Lánzos, J. Schlögl, T. Derka), prehľad najdlhších kvarcitových jaskýň na svete (L. Vlček), ako aj výsledky skúmania facií travertínovej kopy na Dreveníku (W. Wróblewski).

Podvečernú exkurziu 11. novembra 2009 tvorila prehliadka jaskyne Driny. Počas celodennej exkurzie 13. októbra, ktorá viedla do Plaveckého krasu v Malých Karpatoch, si účastníci prezreli Plaveckú jaskyňu a krasovú časť Mokrej doliny so známou jaskyňou Deravá skala. V rámci konferencie sa ďalej poskytli informácie o 15. medzinárodnom speleologic-

kom kongrese, ktorý sa v júli 2009 uskutočnil v Kerville (Texas, USA) i pripravovanom 6. kongrese Medzinárodnej asociácie sprístupnených jaskýň (ISCA) v októbri 2010 na Slovensku. Odborný program doplnili večerné speleologické prezentácie o expedícii Chimantá tepuy 2009 do Venezuely s objavom štvrtej najdlhšej kvarcitovej jaskyne sveta zv. Cueva Colibri, o mikrobiologickom výskume jaskýň Castanar de Ibor, Ardales a Altamira v Španielsku, ako aj o najnovších pozorovaniach chiropterofauny v Plaveckej jaskyni. Počas konferencie sa dňa 11. novembra 2009 uskutočnilo zasadnutie výboru Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV.

Na konferencii bolo prítomných sedemdesiatjeden účastníkov, z toho dvadsaťsedem zo zahraničia – z Českej republiky, Poľska, Maďarska a Ukrajiny. Abstrakty referátov sú uverejnené v časopise Aragonit, číslo 14/2 z roku 2009, ktorý účastníci dostali pri registrácii. Po recenzii sa vybrané príspevky budú publikovať v najbližších číslach časopisu Slovenský kras.

Pavel Bella